

Българските градинари в Будапеща през ХХІ век
Мариянка Борисова

<http://doi.org/10.7546/BF.1.2024.05>

Литература

Берто, Даниел 1993: Биографичният подход: методологическа стойност и перспективи. – *Български фолклор*, № 2, 18–27 [Berto, Daniel 1993: Biografichniyat podhod: metodologicheska stoynost i perspektivi. – *Bulgarski folklor*, No. 2, 18–27].

Борисова, Мариянка, Боян Кулов 2017: Български просветни празници зад граница. – В: *Културно наследство в миграция. Модели на консолидация и институционализация на българските общности в чужбина*. Ред. Владимир Пенчев, Мариянка Борисова, Валентин Воскресенски, Николай Вуков, Лина Гергова, Яна Гергова, Боян Кулов, Таня Матанова, Катя Михайлова, Йордан Янев. София: Парадигма, 341–350 [Borisova, Mariyanka, Boyan Kulov 2017: Bulgarski prosvetni praznitsi zad granitsa. – In: *Kulturno nasledstvo zad granitsa. Modeli na konsolidatsiya i institutsionalizatsiya na bulgarskite obshtnosti v chuzhbina*. Red. Vladimir Penchev, Mariyanka Borisova, Valentin Voskresenski, Nikolay Vukov, Lina Gergova, Yana Gergova, Boyan Kulov, Tanya Matanova, Katya Mihaylova, Yordan Yanev. Sofia: Paradigma, 341–350].

Българските следи 2019: *Българските следи. Културното наследство на българите в Унгария*. Будапеща: Българско републиканско самоуправление / *Elődeink nyomán. A magyarországi bolgárok öröksége*. Budapest: Bolgár Országos Önkormányzat.

Ватова, Пенка 2015: Култура на пресичанията. – В: *Стопански миграции, институции и организационен живот на българите в диаспора*. Ред. Иван Русков. София: ИК Арка, 197–205 [Vatova, Penka 2015: Kultura na presichaniyata. – In: *Stopanski migratsii, institutsii i organizatsionen zhivot na bulgarite v diaspora*. Red. Ivan Ruskov. Sofia: IK Arka, 197–205].

Ганева-Райчева, Валентина 2004: *Българите в Унгария – проблеми на културната идентичност*. София: АИ „Марин Дринов“ [Ganeva-Raycheva, Valentina 2004: *Bulgarite v Ungaria – problemi na kulturnata identichnost*. Sofia: AI „Marin Drinov“].

Гергова, Лина 2023: Традиционната култура като конструкт на наследството сред българите в Бразилия. – В: *Българи отвъд Европа. Институции и културно наследство*. Съст. и ред. Боян Кулов, Лина Гергова, Мариянка Борисова, Таня Матанова, Яна Гергова. София: ИЕФЕМ, 179–198 [Gergova, Lina 2023: Traditsionnata kultura kato konstrukt na nasledstvoto sred bulgarite v Brazilia. – In: *Bulgari otvad Evropa. Institutsii i kulturno nasledstvo*. Sast. i red. Boyan Kulov, Lina Gergova, Mariyanka Bosisova, Tanya Matanova,

Yana Gergova. Sofia: IEFEM, 179–198]. Достъпно на: http://iefem.bas.bg/wp-content/uploads/2023/05/Balgari-otvad-Evropa_23.05.2023.pdf (26.08.2023).

Гласнова, Диана 2015: Българският градинарски поход в Европа и света. – В: *Стопански миграции, институции и организационен живот на българите в диаспора*. Ред. Иван Русков. София: ИК Арка, 85–119 [Glasnova, Diana 2015: *Bulgarskiyat gradinarski pohod v Evropa i sveta*. – In: *Stopanski migratsii, institutsii i organizatsionen zhivot na bulgarite v diaspora*. Red. Ivan Ruskov. Sofia: IK Arka, 85–119].

Гърдев, Костадин 2005: Организиране на българската колония в днешна Унгария. – В: *Български календар. 90 години Дружество на българите в Унгария*. Ред. Иван Русков, Светла Кьосева. Будапеща: Българско републиканско самоуправление, 67–81 [Gardev, Kostadin 2005: *Organizirane na bulgarskata koloniya v dнешna Ungaria*. – In: *Bulgarski kalendar. 90 godini Druzhestvo na bulgarite v Ungaria*. Red. Ivan Ruskov, Svetla Kyoseva. Budapeshta: Bulgarsko republikansko samoupravlenie, 67–81].

Гърдев, Костадин 2013: *Българската общност в Унгария след 1944 г.* София: Гутенберг [Gardev, Kostadin 2013: *Bulgarskata obshtnost v Ungaria sled 1944 g.* Sofia: Gutenberg].

Гюров, Александър 1999: За генезиса и характера на трите български преселнически вълни в историческа и днешна Унгария. – В: *Българи в Унгария*. Ред. Лилия Пенева-Винце, Адриана Петкова Пападопулос. Будапеща: Изследователски институт на българите в Унгария, Българско републиканско самоуправление, 120–139 [Gyurov, Aleksandar 1999: *Za genezisa i haraktera na trite bulgarski preselnicheski valni v istoricheska i dнешna Ungaria*. – In: *Bulgari v Ungaria*. Red. Lilia Peneva-Vincze, Adriana Petkova Papadopulos. Budapeshta: Izsledovatelski institut na bulgarite v Ungaria, Bulgarsko republikansko samoupravlenie, 120–139].

Гюров, Александър 2005: За основните фактори и традиции на трите български изселнически вълни в унгарските земи. – В: *Български календар. 90 години Дружество на българите в Унгария*. Ред. Иван Русков, Светла Кьосева. Будапеща: Българско републиканско самоуправление, 42–66 [Gyurov, Aleksandar 2005: *Za osnovnite faktori i traditsii na trite izselnicheski valni v ungarskite zemi*. – In: *Bulgarski kalendar. 90 godini Druzhestvo na bulgarite v Ungaria*. Red. Ivan Ruskov, Svetla Kyoseva. Budapeshta: Bulgarsko republikansko samoupravlenie, 42–66].

Дончев, Тошо 1999: От преселници-градинари – българско малцинство. – В: *Българи в Унгария*. Ред. Лилия Пенева-Винце, Адриана Петкова Пападопулос. Будапеща: Изследователски институт на българите в Унгария, Българско републиканско самоуправление, 32–42 [Donchev, Toshov 1999: *Ot preselnitsi-gradinari – bulgarsko maltsinstvo*. – In: *Bulgari v Ungaria*. Red. Lilia Peneva-Vincze, Adriana Petkova Papadopulos. Budapeshta: Izsledovatelski institut na bulgarite v Ungaria, Bulgarsko republikansko samoupravlenie, 32–42].

Кръстева, Анна 2013: Въведение. – В: Йовева-Димитрова, Снежана. *Модели на интеграция на българите в Средна Европа*. София: Мултипринт ЕООД, 33–38 [Krasteva, Anna 2013: Vavedenie. – In: Yoveva-Dimitrova, Snezhana. *Modeli na integratsiya na bulgarite v Sredna Evropa*. Sofia: Multiprint EOOD, 33–38].

Менихарт, Кристина 1996: Българска танцова култура в Будапеща. – *Български фолклор*, № 5–6, 108–112 [Menyhart, Kristina 1996: Bulgarska tantsova kultura v Budapeshta. – *Bulgarski folklor*, No. 5–6, 108–112].

Менхарт, Кристина 2005: Езиковата ситуация при българската общност в Унгария. – В: *Български календар. 90 години Дружество на българите в Унгария*. Ред. Иван Русков, Светла Кьосева. Будапеща: Българско републиканско самоуправление, 186–197 [Menyhart, Kristina 2005: Ezikovata situatsiya pri bulgarskata obshtnost v Ungaria. – In: *Bulgarski kalendar. 90 godini Druzhestvo na bulgarite v Ungaria*. Red. Ivan Ruskov, Svetla Kyoseva. Budapeshta: Bulgarsko republikansko samoupravlenie, 186–197].

Мод, Ласло 2012: Българският корен. – *Хемус*, № 1, год. XXI, № 63, 22–26 [Mod, Laszlo 2012: Bulgarskiyat koren. – *Hemus*, No. 1, god. XXI, No. 63, 22–26].

Мод, Ласло 2015: Заселването на българските градинари в околностите на Сентеш и тяхната роля в оформянето на зеленчукопроизводителния регион. – В: *Стопански миграции, институции и организационен живот на българите в диаспора*. Ред. Иван Русков. София: ИК Арка, 57–68 [Mod, Laszlo 2015: Zaselvaneto na bulgarskite gradinari v okolnostite na Sentesh i tyahnata rolya v oformyaneto na zelenchukoproizvoditelniya region. – In: *Stopanski migratsii, institutsii i organizatsionen zhivot na bulgarite v diaspora*. Red. Ivan Ruskov. Sofia: IK Arka, 57–68].

Мутафов, Васил 2018: *Колелото на съдбата. Българското гурбетчийско градинарство (етнографски аспекти)*. Велико Търново: ДАР–РХ [Mutafov, Vasil 2018: *Koleloto na sadbata. Bulgarskoto gurbetchiystko gradinarstvo (etnogafski aspekti)*. Veliko Tarnovo: DAR–RH].

Нягулов, Благовест 2005: Защита на малцинствата в Централна и Източна Европа: сравнителни аспекти. – В: *Български календар. 90 години Дружество на българите в Унгария*. Ред. Иван Русков, Светла Кьосева. Будапеща: Българско републиканско самоуправление, 53–72 [Nyagulov, Blagovest 2005: Zashita na maltsinstvata v Tsentralna i Iztochna Evropa: sravnitelni aspekti. – In: *Bulgarski kalendar. 90 godini Druzhestvo na bulgarite v Ungaria*. Red. Ivan Ruskov, Svetla Kyoseva. Budapeshta: Bulgarsko republikansko samoupravlenie, 53–72].

Пейковска, Пенка 2011: *Българските общности в Унгария през XIX–XX век. Миграции и историко-демографска характеристика*. София: Институт за исторически изследвания при БАН [Peukovska, Penka 2011: *Bulgarskite obshtnosti v Ungaria prez XIX–XX vek. Migratsii i istoriko-demogafska harajteristika*. Sofia: Institut za istoricheski izsledvaniya pri BAN].

Пейковска, Пенка 2015: Социално-икономическа характеристика на българската общност в Унгария през XX век (с поглед към категорията на трудово активните). – В: *Стопански миграции, институции и организационен живот на българите в диаспора*. Ред. Иван Русков. София: ИК Арка, 69–84 [Peukovska, Penka 2015: Sotsialno-ikononicheska harakteristika na bulgarskata obshtnost v Ungaria prez XX vek (s pogled kam kategoriyata na trudovo aktivnite). – In: *Stopanski migratsii, institutsii i organizatsionen zhivot na bulgarite v diaspora*. Red. Ivan Ruskov. Sofia: IK Arka, 69–84].

Пенева-Винце, Лилия, Адриана Петкова Пападопулос (ред.) 1999: *Българи в Унгария*. Будапеща: Изследователски институт на българите в Унгария, Българско републиканско самоуправление [Peneva-Vincze, Lilia, Adriana Petkova Papadopulos (red.) 1999. *Bulgari v Ungaria*. Budapeshta: Izsledovateliski institut na bulgarite v Ungaria, Bulgarsko republikansko samoupravlenie].

Пенчев, Владимир 2023: Копнеж по Южния кръст или още веднъж за българската градинарска „експанзия“, този път извън Европа. – В: *Българи отвъд Европа. Институции и културно наследство*. Съст. и ред. Боян Кулов, Лина Гергова, Мариянка Борисова, Таня Матанова, Яна Гергова. София: ИЕФЕМ, 31–38 [Penchev, Vladimir 2023: Kopnezh po Yuzhniya krast ili oshte vednazh za bulgarskata gradinarska ekspanziya, tozi pat izvan Evropa. – In: *Bulgari otvad Evropa. Institutsii i kulturno nasledstvo*. Sast. i red. Boyan Kulov, Lina Gergova, Mariyanka Bosisova, Tanya Matanova, Yana Gergova. Sofia: IEFEM, 31–38]. Достъпно на: http://iefem.bas.bg/wp-content/uploads/2023/05/Bulgari-otvad-Evropa_23.05.2023.pdf (26.08.2023).

Райчева, Валентина 2005: Българите в Унгария – проблеми на културната идентичност: погледът отвън. – В: *Български календар. 90 години Дружество на българите в Унгария*. Ред. Иван Русков, Светла Кьосева. Будапеща: Българско републиканско самоуправление, 82–89 [Raycheva, Valentina 2005: *Bulgarite v Ungaria – problemi na kulturnata identichost: pogledat otvan*. – In: *Bulgarski kalendar. 90 godini Druzhestvo na bulgarite v Ungaria*. Red. Ivan Ruskov, Svetla Kyoseva. Budapeshta: Bulgarsko republikansko samoupravlenie, 82–89].

Рашкова, Наталия 2005: Визуални източници на етноложко познание. – В: *Български календар. 90 години Дружество на българите в Унгария*. Ред. Иван Русков, Светла Кьосева. Будапеща: Българско републиканско самоуправление, 90–97 [Rashkova, Natalia 2005: *Vizualni iztochnitsi na etnolozhko poznanie*. – In: *Bulgarski kalendar. 90 godini Druzhestvo na bulgarite v Ungaria*. Red. Ivan Ruskov, Svetla Kyoseva. Budapeshta: Bulgarsko republikansko samoupravlenie, 90–97].

Рашкова, Наталия 2015: Биографични разкази за градинарството в Унгария: етнокултурни измерения. – В: *Стопански миграции, институции и организационен живот на българите в диаспора*. Ред. Иван Русков. София: ИК Арка, 25–35 [Rashkova, Natalia 2015: *Biografichni razkazi za gradinarstvoto v Ungariya: etnokulturni izmereniya*. – In: *Stopanski migratsii, institutsii i*

organizatsionen zhivot na bulgarite v diaspora. Red. Ivan Ruskov. Sofia: IK Arka, 25–35].

Русков, Иван (ред.) 2015: *Стопански миграции, институции и организационен живот на българите в диаспора*. София: ИК Арка [Ruskov, Ivan (red.) 2015: *Stopanski migratsii, institutsii i organizatsionen zhivot na bulgarite v diaspora*. Sofia: IK Arka].

Русков, Иван, Светла Къосева (ред.) 2005: *Български календар. 90 години Дружество на българите в Унгария*. Будапеща: Българско републиканско самоуправление [Ruskov, Ivan, Svetla Kyoseva (red.) 2005: *Bulgarski kalendar. 90 godini Druzhestvo na bulgarite v Ungaria*. Budapeshta: Bulgarsko republikansko samoupravlenie].

Сотиров, Петър 2005: Езиковата ситуация сред българите в Унгария в условията на разширена Европа. – В: *Български календар. 90 години Дружество на българите в Унгария*. Ред. Иван Русков, Светла Къосева. Будапеща: Българско републиканско самоуправление, 175–185 [Sotirov, Petar 2005: *Ezиковата situatsiya sred bulgarite v Ungaria v usloviyata na razshirena Evropa*. – In: *Bulgarski kalendar. 90 godini Druzhestvo na bulgarite v Ungaria*. Red. Ivan Ruskov, Svetla Kyoseva. Budapeshta: Bulgarsko republikansko samoupravlenie, 175–185].

Узунова, Стойка 1999: Българското гурбетчийско градинарство в Унгария. – В: *Българи в Унгария*. Ред. Лилия Пенева-Винце, Адриана Петкова Пападопулос. Будапеща: Изследователски институт на българите в Унгария, Българско републиканско самоуправление, 188–206 [Uzunova, Stoyka 1999: *Bulgarskoto gurbetchiysko gradinarstvo v Ungaria*. – In: *Bulgari v Ungaria*. Red. Lilia Peneva-Vincze, Adriana Petkova Papadopulos. Budapeshta: Izsledovatelски институт на българите в Унгария, Bulgarsko republikansko samoupravlenie, 188–206].

Чангова-Менихарт, Пенка 1989: *Под слънцето на Унгария*. София: Земиздат [Csangova-Menyhart, Penka 1989: *Pod slantseto na Ungaria*. Sofia: Zemizdat].

Янкова, Венета 2018: Отзив. – В: Мутафов, Васил. *Колелото на съдбата. Българското гурбетчийско градинарство (етнографски аспекти)*. Велико Търново: ДАР–РХ, 5–6 [Yankova, Veneta 2018: *Otziv*. – In: Mutafov, Vasil. *Koleloto na sadbata. Bulgarskoto gurbetchiystko gradinarstvo (etnogafski aspekti)*. Veliko Tarnovo: DAR–RH, 5–6].

Янкова, Венета 2014: *Българите в Унгария. Културна памет и наследство*. София: ИК Арка [Yankova, Veneta 2014: *Bulgarite v Ungaria. Kulturna pamet i nasledstvo*. Sofia: IK Arka].

Янкова, Венета 2015: Градинари от Шуменско в Унгария – устна история и родова памет. – В: *Стопански миграции, институции и организационен живот на българите в диаспора*. Ред. Иван Русков. София: ИК Арка, 36–56 [Yankova, Veneta 2015: *Gradinari ot Shumensko v Ungaria – ustna istoriya i rodova pamet*. – In: *Stopanski migratsii, institutsii i organizatsionen zhivot na bulgarite v diaspora*. Red. Ivan Ruskov. Sofia: IK Arka, 36–56].

Czibulya, Ferenc 1987: *Bolgárkertészet magyar földön*. Budapest: Mezőgazdasági Kiadó.

Szalva, Péter 1957: *A szentesi paprika*. Budapest: Mezőgazdasági Kiadó.

Tyutyunkov Mónika (szerk.) 2016: *100 éves a Magyarországi Bolgár Egyház. Jubileumi album. / 100 години Българска църковна община в Унгария. Юбилеен албум*. Budapest: Bolgár Kutatóintézet.

Varga, Gyula 1974: *A bolgárkertek és a magyar konyhakertkultúra*. – *Debreceni Déri Múzeum Évkönyve 1972*. Debrecen: Debreceni Déri Múzeum, 387–401.

Мариянка Борисова
Институт за етнология и фолклористика
с Етнографски музей
ул. „Акад. Георги Бончев“, бл. 6
Българска академия на науките
1113 София, БЪЛГАРИЯ
bmari@abv.bg